

воля. Той се веќе грижеше и даваше заповѣди, избираше коніе и такме за младитѣ синове, спохождаше и оборо и зимници, избра и слуги, да вървѣтъ утрѣ съ тѣхъ заедно. Своята власть предаде *есау*му Товкачу и заповѣда му да се яви тоя си часъ съ сичкий полкъ, ако би той да прати само нѣкой хаберъ изъ Сѣчь. Макаръ и да бѣ той малко веселъ, и главата му бѣ оште зашемедена, а ништо не заборава; коніетѣ и то заповѣда да ги напоїтъ и да имъ насипятъ въ ясли тѣ едра най добра пшеница, и доде си уморенъ отъ грижи.

„Е дѣда, сега трѣбва да спимъ, а утрѣ штото даде Господъ. Та не стели ни постеля! не трѣбва ни намъ постеля, ния штемъ на двора да спимъ.“

Ноштъ бѣ едва токо обхванала небото; но Булба рано си лягаше. Той се растѣгна на килимътъ, зави се съ овчи кожухъ, заштото ношта бѣ малко прохладна и заштото Булба обичаше, кога е дома, да се завие по-топло. Слѣдъ малко той захърка, а слѣдъ него и сичкий дворъ; сичко, кое дѣка лежеше по разни кѣтове, захърка и засумтѣ. Найнапрѣдъ заспа стражарѣтъ, заштото бѣ нийналъ повече поради дохождането на младитѣ напчета.

Само майката сирота не спеше. Тя се наведе надъ возглавието на драгитѣ си синове, които лежѣхъ редомъ; рѣшеше имъ съ гребенъ младитѣ кѣдрици и мокреше ги съ слѣзи; гледаше на тѣхъ цѣла, гледаше съ сичкитѣ си чувства, цѣла бѣ станала на зрѣние и не можеше да имъ се нагледа. Тя бѣ ги отхранила на градитѣ си; тя бѣ ги возрастила и отгледала — и само за единъ мигъ ги видеше предъ себе! „Синове мой, мили мои синове! што ште да ви намѣри и што ли ви чакка?“ говореше, а слѣзитѣ ѝ се бѣхъ застоѣли въ бръчканицитѣ, които измѣнихъ хубавото ѝ нѣкога лице. И тя напстина бѣ за жалене, както и сяка жена въ она юнашки вѣкъ. Единъ само мигъ поживѣ тя въ любовь, само въ първий огънь на страста, въ първий огънь на младоста, и ето че я оставя немилостиво нейний любовникъ за сабля, за другаре, за веселба. Тя видваше мажѣтъ си въ годината два дни, три дни, на го не чуеше послѣ по нѣколко години. Та и кога се видвахъ съ него, кога живѣхъ наедно, какъвъ бѣ имъ животътъ. Тя търпеше отъ мажъ си бѣди, нѣкога и бой; блага дума, ако чуеше, и то отъ милость; тя бѣ чудно нѣкакво сущестево въ това збириште неженени юнаци, на които веселото Запорожіе оставяше своятъ темень *коло-*